

İSLÂM FITRAT DİNİDİR*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîne alâ külli hâlin ve fî külli hîn... Hamden kesîran tayyiben mübâreken fîh... Hamden kemâ yenbağî li-celâli vechihî, ve li-azîmi sultânih... Emmâ ba'd:

Aziz ve muhterem cemâat-i müslimîn!..

Şu mübarek Mi'rac Kandili cümleiniz hakkında hayırlı ve mübarek ve müteyemmen olsun... Allah-u Teâlâ Hazretleri şu güzel ve kıymetli gecenin hayrından, feyzinden istifade etmeyi, hisseyâb ve hissemend ve hissedâr olmayı cümlemize ve cümleliğize nasib ve müyesser eylesin... Nice nice kandillere, mübarek günlere, gecelere bayramlara, sevinçli hallere erişmenizi Allah-u Teâlâ Hazretleri nasib ve müyesser eylesin...

Böyle mübarek gecelerde ibadet edip namazlar kılmak, hatimler indirmek, zikirler yapmak, Kur'an-ı Kerim okumak, dualar eylemek şahsen yapılacak şeyler... Herkes evine gittiği zaman, bunlardan istediği kadar yapabilir.

El-hamdü lillâh kış geceleri müslümanın bayram geceleridir, bahar geceleridir. Çünkü kışın gündüzü kısadır, oruç kolay tutulur, sevap kazanılır; gecesi uzundur, gece namazına kolay kalkılır, ibadet kolay yapılır. Gecenin

---

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

hayrından, feyzinden, bereketinden nefse ağır gelmeden, kolayca istifade edilebilir.

Herkes evinde ibadet eder de, bir de böyle günlerde Peygamber SAS Hazretleri'nin hadis-i şerifinde medhettiği, çok sevaplı olduğunu bildirdiği bir *tesbih namazı* vardır. O tesbih namazının da, ulemamız cemaatle kılınabileceğini beyan etmişlerdir. Tek başına kılamayanlar da öğrenmiş olurlar. O bakımdan buradaki konuşmamızı yaptıktan sonra teklifim, temennîm, beraberce bir de tesbih namazı kılıyoruz. Üç yüz tesbihli, dört rekâtlı, aşağı yukarı yarım saat kadar süren bir namazdır. Sevabını Peygamber Efendimiz medhetmiş, o namazı da kılmış oluruz. Ondan sonra herkes evine gider, çoluk çocuğuyla veya yalnız olarak yapacağı ibadeti kendisi yapar.

a. Ayet-i Kerimede Mi'rac

Aziz ve muhterem kardeşlerim!

Bu gece Mi'rac kandili... Peygamber SAS Hazretleri'nin Mi'racını kutluyoruz. Süleyman Çelebi rahmetlinin,

Dediler ey kible-i İslâm ü dîn,

Kutlu olsun sana Mi'râc-ı güzîn.

dediği gibi,

Ermedi evvel gelen bu devlete,

Kimse lâyük olmadı bu rif'ate.

dediği gibi, Peygamberimiz Muhammed-i Mustafa SAS Efendimiz Hazretleri, bu gece Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin çok büyük iltifatlarına,

kurbiyyetine, ünsiyyetine, dâvetine ve huzuru-
na kabule mazhar olmuştur.

Bunu ayet-i kerimede, –imam Nizameddin kar-
deşimiz yatsı namazının birinci rekâtında oku-
dular– İsrâ Sûresi'nin birinci ayetinde Allah-u
Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki, *bi'smi'llâhi'r-
rahmâni'r-rahîm*:

سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ
الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ
لِنُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ

(الاسراء: 1)

(*Sübhâne'llezî esrâ bi-abdihî leylen mi-
ne'l-mescidi'l-harâmi ile'l-mescidi'l-aksa'llezî
bâreknâ havlehû li-nüriyehû min âyâtinâ,
innehû hüve's-semîu'l-basîr.*) (İsrâ, 17/1)
Sadaka'llâhu'l-azîm.

Şimdi Arapça'da bir şeye hayran olunduğu
zaman, hayret edildiği zaman, “*Sübhâna'llâh!*”
denir. Bu güzel adet bize de geçmiş.
“*Sübhâna'llâh, ne kadar güzel! Allah Allah,
öyle olmuş mu?..*” deriz.

Ayet-i kerime de, (*Sübhâne'llezî*) diye başlıyor.
Yâni, “Ne kadar hayret edilecek, ne kadar
hayran kalınacak, emsalsiz, güzel, yüksek
ve müstesnâ bir hadise ki, onu Allah-u Teâlâ
Hazretleri kuluna nasib etmiş. O alemlerin
Rabbi, mülkün sahibi, hükmün mâliki, kâinatın
mutasarrıfı, (*esrâ bi-abdihî leylen*) bir gecenin

içinde o sevgili, müstesnâ kulu Muhammed-i Mustafâ'sını, (*mine'l-mescidi'l-harâm*) Mekke-i Mükerreme'de bulunan Kâbe'nin çevresini teşkil eden Mescid-i Haram'dan, (*ile'l-mescidi'l-aksâ*) en uzaktaki mescid mânâsına gelen, Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksâ'ya; o zamanda da, bu zamanda da olması mümkün olmayan bir şekilde, geceleyin götürülen o alemlerin Rabbi Allah her şeye kâdirdir, şânı her türlü noksandan münezzehtir, her türlü takdire şâyestedir, şânı ne kadar yücedir.

Allah-u Teâlâ Hazretleri demek ki, o mübarek kulunu bir gecede Mekke'den Kudüs'e, kudüs'ten de yedi kat semâyı geçirip, yedi kat gökleri seyrân eyleyip, Arş'ının üstünde cevân ettirmiştir. Bilmediğimiz alemlere götürmüş, hiç bir beşerin görmesinin, dünya hayatında müttalî olmasının mümkün olmayacağı şeyleri göstermiştir.

(*Ellezî bâreknâ havlehû*) “O Mescid-i Aksâ da eskiden beri Allah'ın çevresini mübarek kıldığı, müstesnâ, kıymetli, kutsal yerlerden birisi... Müslümanın nazarında da öyle... Allah-u Teâlâ Hazretleri oraya bereket ihsân eylemiş, tâ eski zamanlardan itibaren peygamberlerin cevânghâhı, vazife yeri ve hizmet mahalli olmuştur. Dünyanın sonunun geldiği zamanda da kıyametin kopacağı, mahşerin olacağı mahaller oraları... Mânevî bakımdan Allah tarafından mübarek kılınmış olan o yerler...”

(*Li-nüriyehû min âyâtinâ*) “Âyât-ı kevnîyesini ve bu mülk aleminden ayrı insanların görmediği, göremediği, Allah'ın melekleriyle, Kur'an-ı

Kerim'iyle, vahyiyle Peygamberine bildirdiği alemleri ve mahlûkları ve esrarlı hadiseleri göstermek için, ibret teşkil edecek hârikulâde halleri göstermek için onu biz Mescid-i Haram'dan Mescid-i Aksâ'ya götürdük." demiş oluyor ayet-i kerime...

Peygamber SAS Efendimiz'in bu bir gecede Mekke-i Mûkerreme'den Kuds-ü Şerif'e, o mübarek yerlere, Mescid-i Aksâ'ya varması, işte bu İsrâ Sûresi'nin birinci ayet-i kerimesiyle, "Evet bu böyledir, bu hadise olmuştur, Allah'ın kudretinin şaşılacak bir eseri olan bu İsrâ mûcizesi vukû bulmuştur." diye Kur'an-ı Kerim'in şahitlik ettiği, belgelendirdiği, damga vurduğu bir hadisedir.

İsrâ, geceleyin seyahat etmek demek... Araplar gündüzleyin de seyahat edebilirler ama, gündüzleyin sıcağın mahvolur insan, tahammül edemez. Bir kaç adım atsa helâk olur; güneşin harâretinden, sıcaklığından başına güneş geçer, tâkati kalmaz, yığılır kalır.

Onun için, Arapların adet-i seniyyeleri gece seyahat etmektir. Gece seyahat etmek, Araplar bakımından yapılan bir şey amma bu kadar uzun bir mesafeyi, binlerce kilometrelik mesafeyi Allah, Rasûlüllah SAS'e böyle bir müstesna ikram olarak, peygamber mucizesi olarak nasib etmiş. O gecede Kâbe'nin yanından, Kuds-ü Şerife götürmüş.

Oradan da yedi kat semâya geçirip, Arş-ı A'lâ'ya, Sidre-i Müntehâ'ya götürüp, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna çıkması hadisesi

var. O da *uruc*, yükselme kelimesinden alınma *Mi'rac* sözüyle ifade ediliyor.

Demek ki, Peygamber Efendimiz Mekke'den Kudüs-ü Şerif'e götürülmüş; Kudüs'te de nice nice ayetleri, esrarları müşahade ettikten sonra, daha başka esrarları müşahade etmesi, mânevî varlıkları görmesi için uruc ettirilmiş; yâni semâlara, yedi kat semaların ötelere, mâverâ-yı semâvâta gönderilmiş.

Buhârî ve Müslim'de ve daha başka hadis kitaplarında, sahabe-i kiramdan rivayet edilmiş çeşitli hadis-i şerifler var. Yâni sağlam, sahih hadislerin ifade ettiği hadise... Kudüs-ü Şerif'te neler olduğunun teferruatı, göklerde Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin o kıymetli Habîbinin neler gördüğüne dair bilgiler hadis-i şeriflerde mevcut... Hadis-i şerif ne demek?.. Peygamber Efendimiz'in kendi ifadesi... Allah Kur'an-ı Kerim'de şahitlik ediyor ki: "Ben kulumu bir gecede Mekke'den Kudüs'e götürdüm." Rasûlüllah SAS Efendimiz de mübarek ağzıyla anlatıyor ki: "Ben de Kudüs'e gittim, Kudüs'ten ötelere de şunları şunları şunları gördüm.

b. Hatîm'de Yol Hazırlığı

Şimdi Peygamber Efendimiz'in sahih hadis-i şeriflerinden, o mübarek fem-i saâdetinden, o mübarek ağzından sahabe-i kirâmına bu hadiseyi nasıl anlattığını, bir kısmını da özetlemek sûretiyle size bildirelim:¹

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.XII, s.273, no:3598; Müslim, *Sahîh*, c.I, s.389, no:238; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.208, no:17869; Ebû Avâne, *Müsned*, c.I, s.111, no:338; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.240, no:48; Begavî, *Şerhü's-Şünneh*, c.VI, s.434; Mâlik ibn-i

بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ مُضْطَجِعًا إِذْ أَتَانِي أَتٍ فَشَقَّ
مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي ثُمَّ أُتِيْتُ
بِطَسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَمْلُوءَةٍ إِيمَانًا فَغُسِلَ قَلْبِي بِمَاءٍ
زَمَزَمَ ثُمَّ حُشِيَ ثُمَّ أُعِيدَ

(*Beynemâ ene fi'l-hatîmi mudtacıan*)

Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki: “Ben Kâbe-i Müşerrefe’nin yanında, Hatîm denilen yerde şöyle yaslanmış duruyordum.”

Kâbe’nin resmini görenler resminden bilirler, ziyaretine nâil olanlar ziyaretinden bilirler ki, Hacerü’l-Esved’in yanından şöyle giderken, hemen Hacerü’l-Esved’in sol tarafındaki duvarında Kâbe-i Müşerrefe’nin altın kapısı vardır. O yüksektir, insan ayak parmakları üzerinde yükselirse kapının eşiğini ancak tutabilir. Yüksek tir kapısı... Herkes haddini bilsin diye, yüksek yapılmış.

Kâbe’nin kapısının olduğu yerin biraz daha ötesinde de Makâm-ı İbrâhim vardır. Rûkn ile Makam arası, yâni Hacerü’l-Esved’le Makâm-ı İbrâhim’in arası duaların en çok kabul olduğu yerdir. Yâni Kâbe’nin eşiğine geliyor insanoğlu, boynunu büküyor, Rabbül-alemîn’in dergâhına yüz tutuyor, gözünü kapatıyor, dua ediyor. Orası Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin duaları çok kabul ettiği bir yer...

Sa’saa RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.XI, s.391, no:31842; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XXXVIII, s.16, no:40979.

Oradan biraz daha ilerlediğiniz zaman Kâbe'nin duvarı biter, Kâbe'nin âdetâ avlusu diyebileceğimiz yarım daire şeklinde bir alçak duvar vardır. İnsanın omuzundan aşağıda, 80 - 100 cm genişliğinde, yerden de 110 - 120 cm yüksekliğinde mermer bir duvardır. Kâbe ile bu duvar arasında bir boşluk vardır. Orada nöbetçiler dururlar ki, Kâbe'yi tavaf edenler yanılıp da oradan girmesinler. Çünkü oradan girerlerse tavaf tamam olmaz. Orası Kâbe'nin içi sayılır, dışından tavaf etsinler diye, nöbetçiler hacıları ikaz ederler.

Kâbe'nin, kapısından girilen üstü kapalı bir kısmı var; bir de üstü açık olan o kısmı var. Peygamber Efendimiz buyurmuş ki:

“—Hatîm'in olduğu yer de Kâbe'nin içi sayılır.”

Abdullah ibn-i Zübeyr RA halife olduğu zaman, —Hazret-i Ali'den sonra bir ara halifelik yaptı, sonra şehid edildi— orasını Peygamber Efendimiz'in istediği gibi duvarla çevirmiş, Kâbe'ye katmış. Kâbe o zaman uzunca bir bina olmuş. Haccac onu yenip, şehid ettiği zaman, Emevî hükümdarlarının emriyle onun yaptığı kısmı yeniden yıkmışlar; Kâbe şimdiki haliyle kalmış, o yapılan kısım açıkta kalmış.

Neden böyle yaptırmış Allah, neden yapıları yıktırtmış?.. Hikmetleri var, her şeyin hikmeti var. Yaptırmanın sevabı var, yıkılmasında da hikmet var.

Hazret-i Aişe, Peygamber Efendimiz'in vefatından sonra Kâbe'yi ziyaret ediyormuş. Hazret-i Aişe bizim neyiz? Bizim validemiz.

وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ

(الحزاب:٦)

(*Ve ezvâcühû ümmehâtühüm*) [Peygamberin eşleri, onların anneleridir.] (Ahzâb, 33/6)

Peygamber Efendimiz'in hanımları bizim annelerimiz. Onların konuştuğu dil de bizim ana dilimiz. O halde Arapça bizim neyiz? Ana dilimiz. Hem Türkçe veya Kürtçe, veya Çerkezce; hem de Arapça... Hepiniz ana dilinizi bilmeyen çocuklarsınız. Onun için ana dilinizi biraz öğrenin!

Her müslümanın ana dili Arapça'dır. Buradan da her Müslümanın ana dili olan Arapçayı öğrenmesi lâzım geldiğine dair bir mânâ çıkıyor.

Şimdi o mü'minlerin anası Aişe-i Sıddîka ya, tabii ona müsaade etmişler. Merdiveni getirmişler, kapıyı açmışlar, Kâbe'nin içine girmiş...

Kapısından içeri herkesi sokmazlar. Kaç kişiye nasib olur dünyada onun içine girmek... İçeri girmiş, onun yanında itibarlı bir iki kişi daha girmiş. Halk izdiham ediyor, herkes de girmesin diye kapıyı kapatmışlar.

Kapı kapanınca, dışarıdan birisi açmış ağzını, elini kulağına dayamış, içeriye bağırmış:

“—Ey mü'minlerin annesi!”

Hazret-i Aişe-i Sıddîka Validemiz de onun neden bağırdığını biliyor:

“—Hatîm'e gidin, orası da Kâbe'nin içidir.” demiş.

Anlıyor musunuz, Kâbe'ye ziyaret nasib olursa, orada da namaz kılın da, Kâbe'nin içinde namaz kılmış olun yâni... Fukaranın da Kâbe ziyareti öyle oluyor işte...

Herkes o altın kapı açılmaz, herkes içeriye giremez amma, o aralık her zaman açıktır. Öbür tarafında da aralık vardır, bu tarafında da aralık vardır. Oradan girersiniz, Kâbe'nin içinde namaz kılmak size de nasib olur; bunu bilersiniz.

Hadis-i şerife devam edelim! Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:

بَيْنَمَا أَنَا فِي الْحَطِيمِ مُضْطَجِعًا إِذْ أَتَانِي أَتٍ
فَشَقَّ مَا بَيْنَ هَذِهِ إِلَى هَذِهِ فَاسْتَخْرَجَ قَلْبِي ثُمَّ أُتِيتُ
بِطُسْتٍ مِنْ ذَهَبٍ مَمْلُوءَةٍ إِيمَانًا فَعُغِلَ قَلْبِي بِمَاءٍ
زَمَزَمَ ثُمَّ حُشِيَ ثُمَّ أُعِيدَ

(*Beynemâ ene fi'l-hatîmi mudtacıan*) “Ben Kâbe-i Müşerreffe'nin yanında, Hatîm denilen yerde şöyle yaslanmış duruyordum.”

Efendimiz o duvarlı kısımda oturuyormuş. Nasıl oturuyormuş? Yaslanmış, öyle oturuyormuş.

(*İz etânî âtin*) “Birden bire bana bir şey geldi...” Bunun melek olduğu anlaşılıyor. (*Feşakka mâ beyne hâzihî ilâ hâzihî*) “Şuramla şuram arasını vardı.” Göğsünü yarmış. (*fe'stahraca kalbî*) “Kalbimi çıkardı. (*sümme ütîtü bi-tastin min zehebin memlûetin îmânen*) Sonra içi îman dolu bir leğen getirildi. (*Fegusile kalbî bimâi*

zemzem) Zemzem suyu ile benim kalbim o iman dolu tasın içinde yıkandı.”

Artık esrârı, içinizden kendiniz tefekkür edin, gözünüzün önüne getirmeğe çalışın! Efendimiz'in kalbi zâten altın gibi, pırıl pırıl, nurlu kalb; ama vazifeli melek kalbini çıkartmış, iman dolu leğenin içinde Zemzem suyu ile yıkamış.

(*Sümme huşiye sümme üîde*) “Sonra kalbimin içi dolduruldu ve yerine konuldu.” diyor. Mâneviyat, nur ve iman doldurulmuş ve eski haline getirilmiş.

c. Burak

ثُمَّ أُتِيَتْ بِدَابَّةٍ دُونَ الْبَغْلِ وَفَوْقَ الْحِمَارِ أَبْيَضَ
يُقَالُ لَهُ الْبُرَاقُ يَضَعُ خَطْوَهُ عِنْدَ أَقْصَى طَرَفِهِ

(*Sümme ütîtü bi-dâbbetin dûne'l-bağli ve fevka'l-hımâr*) “Sonra önüme bir binek getirildi, bir mahlûk getirildi ki, katırdan biraz küçükçe, ama merkepten biraz daha büyükçe, (*ebyad*) beyaz renkli bir binek... (*Yukàlü lehü'l-burâku*) Ona *Burak* deniliyordu. Burak denilen o mahlûk getirildi.” *Burak*, berk kelimesiyle ilgili. *Berk* de şimşek demek...

(*Yedau hatvehû inde aksâ tarfihî*) “Bu mahlûk ayağını, gözünün baktığı yerin en ötesine koyuyordu, yâni ufka koyuyordu.” Yâni her adımı ufkun ta ötesine kadar atıyor, öyle bir mahlûk...

Şimdi aziz ve muhterem kardeşlerim, bir hadisi

anlatacağım size, biraz meseleleri anlayın diye... Peygamber Efendimiz buyuruyor ki: İnsan kabre konulduğu zaman korkar, kabirde sıkışır. Ama mü'mine kabri genişler. Ondan sonra güleç yüzlü, güzel yüzlü bir kimse görecekmış kabrinde... Diyecekmiş ki o kimseye:

“—Sen kimsin yâ mübârek? Bak ben bu kabre konulduğum zaman korkuyordum, yalnızlıktan ürküyordum, tüylerim ürperiyordu. Sen şimdi geldin, ben de seviniyorum, senin güleç yüzünden, nurlu yüzünden memnunum. Sen kimsin yâ mübarek?” diyecekmiş.

O da diyecekmiş ki:

“—Ey müslüman, ben senin dünyada okuduğın Tebâreke Sûresi var ya, işte ben o sûreyim. Allah bana bu şekli verdi, sana gönderdi.”

Dikkat ediyor musunuz, Allah CC nasıl insanların hoşuna gidecek ve insanların duygularının anlayacağı şekle getiriyor sevapları...

Sevap deyince, “Sevap nedir hocam; elle tutulur mu, gözle görülür mü, teraziye konulur mu, tartılır mı, ölçülür mü?” dersiniz; “Sevap denilen şey, öyle tartılır, ölçülür bir şey değildir, mânevî bir şeydir.” deriz. Amma Peygamber Efendimiz bildiriyor ki, Allah Tebâreke sûresinin sevabını insan sûretine getirip, onu okuyan kimseye kabirde yoldaş ediyor. Kàdir mi Allah her şeye? Âmennâ ve saddaknâ, kàdir... Kàdir olunca da bizim anlayacağımız şekle ve hoşlanacağımız hale getiriyor.

Sen neden anlarsın?.. Senin gibi yüzlü, elli, ayaklı bir kimse olsa, yüzü pırıl pırıl nurlu olsa,

ondan anlarsın. Bak şimdi etrafında melekler var, anlıyor musun?.. Anlamıyorsun. Bu caminin içine rahmet inse, sekîne inse anlar mısın?.. Anlayamazsın. Allah anlatacak şekle getirmeğe kâdirdir. Nasıl teldeki elektrik akımını anlamazsın da, lambadan geçtiği zaman ışık olarak anlarsan; radyodan geçtiği zaman ses olarak anlarsan, Allah da sevabı senin istediğin şekle getirebiliyor.

Peygamber Efendimiz de burada diyor ki:

“—Katırdan küçükçe, merkepten büyükçe bir binek halindeydi, beyaz renkliydi, Burak deniliyordu. Adımını gözün gördüğü en uzak noktaya atıyordu, fırt oraya varıyordu.” diyor. Yâni Allah, o devrin bineği olan bir binek şeklinde, Rasûlüllah’ın ünsiyet edeceği, seveceği bir şekilde onu getirmiş.

Şimdi biz füze gibi desek, onu daha iyi anlarız. Çünkü şimdi bizden ata binmiş olan kaç kişi var? Herkes otomobile biniyor, tayyareye biniyor.

İşte Cebrâil AS kılavuzu olmuş, Peygamber SAS Efendimiz Burak’a binmiş ve Kâbe-i Müşerrefe’den yolculuk başlamış.

d. En Yakın Semâ

فَحُمِلْتُ عَلَيْهِ فَانْطَلَقَ بِي جِبْرِيلُ حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ
الدُّنْيَا

(Fehumiltü aleyh) “Ona bindirildim. (Fe’ntaleka bî cibrîlü) Cebrâil beni götürdü. (Hattâ ete’s-

semâe'd-dünyâ) Nihayet en yakın semâyâ geldik...”

(*Es-semâe'd-dünyâ*) En yakın semâ demektir, dünya semâsı demek değildir. En yakın semâ için de;

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ

(الملك:٥)

(*Velekad zeyyenne's-semâe'd-dünyâ bi-mesabîha*) “Biz en yakın semâyı yıldızlarla donattık.” (Mülk, 67/5) diyor ayet-i kerime...

Yedi kat semâ var amma, birinci semâsı yıldızlarla donanmış, ondan sonraki semâlarda ne arz var, ne ay var, ne güneş var, ne yıldız var... Ondan sonraki semâların halini Allah bilir. Yalnız, “Biz en yakın semâyı yıldızlarla donattık.” deniliyor. Allah'ın kudretini, semânın azametini, vüs'atini ve derinliğini oradan anlayın artık.

Birincisemâda işte bu keheşanlar, samanyolları, galaksiler, yıldızlar, ışıklarını gördüğümüz şeyler var. Bu ışıklarını görmediğimiz yerlerin arkasında da, ışığı gelmeyen şeyler var. Onun için Peygamber SAS Efendimiz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna varırken;

Ref olup ol şaha yetmiş bin hicâb, Nûr-u tevhid açtı vechinden nikâb.

Yetmiş bin nurdan, yetmiş bin zulmetten perdeler kalktı, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna öyle vardı. Ne demek?.. Karanlık da bir perde, nur da bir perde... Bize şimdi göğün mavi yeri niye karanlık görülüyor?.. Oradan ışık

gelmediğinden karanlık görülüyor. Oradan ışık gelse, orası da nur görünecek.

Demek ki semâda yıldızlar da var, nur da var, karanlıktan da perdeler var. Ama o şahlar şahı, o peygamberler serveri Habîb-i Hüdâya yetmiş bin perde kaldırıldı.

“*Nûr-u Tevhid açtı vechinden nikâb.*” Sözlerin azametine bak!.. Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin vech-i pâkinden perdesini, kulu cemâlini seyretsin diye kaldırdığını anlatıyor. Kelimelerin güzelliğine bakın, seçilişindeki azamete bakın!

“Birinci semâyaya geldim.” diyor Peygamber Efendimiz. E böyle gözün gördüğü yere bir lâhzada götüren bir binekle birinci semâyaya geldi Peygamber Efendimiz.

فَاسْتَفْتَحَ فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ
مَعَكَ قَالَ مُحَمَّدٌ قِيلَ قَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ
مَرْحَبًا بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفُتِحَ

(*Fe’stefteha*) “Cebrâil AS, ‘Açın bu birinci semânın kapılarını!’

dedi. Cebrâil AS birinci semânın kapılarının açılmasını istedi.”

Muhterem kardeşlerim, bu semâların birinden ötekisine geçiş, meleklerle bile kolay değil, meleklerle bile müsaadeyle... Bakın, “Açılmasını istedi.” diyor.

(*Fekîle: Men hâzâ?*)

“–Kim o?” dendi. (*Kâle: Cibrîl*)

“–Cebrâil'im.” dedi.

Cebrâil AS konuşuyor, Efendimiz Burağın üstünde... (*Kîle: Ve men meak?*)

“–Peki, yanındaki kim yâ Cebrâil?” (*Kâle: Muhammedün*) Cebrâil dedi ki:

“–Bu Muhammed, Allah'ın seçkin kulu Muhammed-i Mustafâ'sı bu!..”

(*Kîle: Kad ürsile ileyhi*)

“–Ona davet gönderildi mi, bu tarafa geçmesine izin verildi mi?..”

Melek şaşırıyor: Allah Allah!.. Beşer hayatta iken semâdan bu tarafa geçer mi, ona davet mi vâkî oldu Cenâb-ı Hak tarafından?..

(*Kâle: Neam*) Cebrâil AS:

“–Evet ey vazifeli melek, Allah'ın daveti oldu.” dedi. (*Kîle: Merhaben bihî feni'mel-mecîü câe*) Melek o zaman:

“–Ona merhabalar olsun, ne hoş geldi!..” dedi.

Birinci semânın vazifeli meleği Peygamber Efendimiz'i selâmlıyor ve “Hoş geldin, sefâ geldin!” diyor. (*Fefütiha*) “Birinci semânın kapısı açıldı.”

Böyle Cebrâil'in konuşmasıyla, meleğin sorgusuyla, sualiyle açılan bir kapıyı bir başkası nasıl geçebilir? Kılavuzu Cebrâil olmayan bir başkası oradan ötelere nasıl gidebilir?.. Oradan ötelere, Allah müsaade etmeyince dualar ve sevaplar bile gitmiyor. Yeryüzünde insanların yaptığı

dualar ve sevaplı işler bile orada takılıyor, bazen oradan geri gönderiliyor.

“—Kimin bu namaz, kimin bu hatim, kimin bu tesbih, kimin bu zekât, kimin bu sadaka?.. Kiminmiş bu hac?..”

“—İşte falanca şahsın...”

“—Git bu ibadeti o herifin yüzüne vur, kafasına patlat! Çünkü o riyakâr, Allah onun ibadetini kabul etmez. Ben, riyâkârların ibadetlerini buradan öbür tarafa geçirmemek emrini almışım, buradan öte yana geçirmem, döndür geri!” der.

Melekler götürürken, ibadetler bile geçmez oralardan.

Cebrâil AS ile Peygamber Efendimiz, böylece birinci semânın kapısından geçtiler.

فَلَمَّا خَلَصْتُ فَإِذَا فِيهَا أَدَمُ فَقَالَ هَذَا أَبُوكَ أَدَمُ
فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ ثُمَّ قَالَ
مَرْحَبًا بِالْإِبْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ

(*Felemmâ halastü feizâ fîhâ âdem*) Birinci semânın kapısından geçince bir de ne göreyim, orda Adem AS yok mu?

(*Fekâle*) Cebrâil dedi ki:

(*Hâzâ ebûke âdemü*) “Yâ Rasûlallah, bu senin baban, deden, beşerin babası olan Âdem!
(*Fesellim aleyhi*) Ona selâm ver!”

(*Fesellemtü aleyhi, feredde's-selâm*) “Ben

Âdem AS'a selâm verdim, o da benim selâmımı aldı. (*Sümme kâle:*) Sonra dedi ki Peygamber Efendimiz'e:

“(Merhaben bi'l-ibnis-sàlih, ve'n-nebiyyi's-sàlih) Bu iyi oğula, bu sàlih peygambere merhabalar olsun!” diye “Merhaba!” dedi Peygamber Efendimiz'e, Âdem AS Atamız...

e. İkinci Semâ ve Diğer Semâlar

ثُمَّ صَعِدَ بِي حَتَّى أَتَى السَّمَاءَ الثَّانِيَةَ فَاسْتَفْتَحَ
فَقِيلَ مَنْ هَذَا قَالَ جِبْرِيلُ قِيلَ وَمَنْ مَعَكَ قَالَ
مُحَمَّدٌ قِيلَ وَقَدْ أُرْسِلَ إِلَيْهِ قَالَ نَعَمْ قِيلَ مَرْحَبًا
بِهِ فَنِعْمَ الْمَجِيءُ جَاءَ فَفُتِحَ

(*Sümme saide bâ hattâ ete's-semâe's-sâniyeh*)
“Sonra Cebrâil beni tekrar yükseltti, ikinci semâyâ kadar götürdü. (*Fe'stefteha*) Açılmasını istedi.”

(*Fekîle: Men hâzâ?*)

“—Kim o?” denildi. (*Kâle: Cibrîl*) “—Cebrâil” dedi. (*Kîle: Ve men meak?*)

“—Yanındaki kim?” denildi. (*Kâle: Muhammedün*)

“—Muhammed” dedi. (*Kîle: Ve kad ürsile ileyhi?*)

“—Ona davet gönderildi mi, gelmesine müsaade olundu mu?” denildi.

(Kàle: Neam)

“—Evet, gönderildi.” dedi.

(Kîle: Merhaben bihî feni'mel-mecîü cêe) Onun üzerine: “—Ona merhabalar olsun, hoş gelmiş, safâ gelmiş.” denildi. (Fefütiha) İkinci semânın kapısı da açıldı.

فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا بِيَحْيَى وَعِيسَى وَهُمَا ابْنَا
الْخَالَةِ قَالَ هَذَا يَحْيَى وَعِيسَى فَسَلِّمْ عَلَيْهِمَا
فَسَلَّمْتُ فَرَدًّا ثُمَّ قَالَا مَرْحَبًا بِالْأَخِ الصَّالِحِ
وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ

(Felemmâ halastü izâ yahyâ ve îsâ) “Oradan geçince bir de baktım ki, Yahya AS ile İsa Aleyhisselâm...” İkisi ikinci semâda. (Ve hümebne'l-hâlete) “ O ikisi teyze çocukları; birisi Meryem

validemizin kızkardeşinin çocuğu, Hazret-i İsa da Meryem validemizin çocuğu...

(Kàle: Hâzâ yahyâ ve îsâ, fesellim aleyhimâ) Cebrâil dedi ki:

“—Bu ikisi Yahyâ ve İsa AS'dır, bu ikisine selâm ver yâ Rasûlallah!” dedi.

(Fesellemtü fereddâ) Ben onlara selâm verdim onlar da selâmımı aldılar. (Sümme kâlâ:) Sonra dediler ki: (Merhaben bi'lahi's-sâlih ve'n-nebiyyi's-sâlih!)

“—Merhabalar olsun bu sâlih kardeşe, merhaba-

lar olsun bu sâlih peygambere!” dediler.

Çünkü, bütün peygamberler birbirlerinin kardeşleridir.

Peygamber Efendimiz birinci semâda Adem Atamız’la karşılaştı, ikinci semâda Yahyâ ve İsâ AS’la karşılaştı. Üçüncü semâda aynı şekilde Yusuf AS’la karşılaştı. Ondandır dördüncü semâda İdris AS’la karşılaştı, beşinci semâda Hârun AS’la karşılaştı. Altıncı semâda da Mûsâ AS’la karşılaştı. Hep konuşmalar aynı... Semânın kapılarında meleklerin sorması, merhaba demesi, peygamberlerin konuşmaları hep aynı... Mûsâ AS da merhaba dedi, selâm verdi, selâm aldı.

فَلَمَّا تَجَاوَزْتَ بِكَي قِيلَ لَهُ مَا يُبْكِيكَ قَالَ أَبُي
لِأَنَّ غُلَامًا بُعِثَ بَعْدِي يَدْخُلُ الْجَنَّةَ مِنْ أُمَّتِهِ أَكْثَرَ
مِمَّنْ يَدْخُلُ مِنْ أُمَّتِي

(*Felemmâ tecâveztü bekâ*) Onu da geçerken, Mûsâ AS ağladı. (*Kîle lehû: Mâ yübkîke?*) Ona soruldu:

“—Seni ağlatan ne, neden ağlıyorsun yâ Mûsâ?..”

(*Kâle: Ebkî li-enne gulâmen buise ba’dî, yedhulü’l-cennete min ümmetihî ekseru mimmen yedhulühâ min ümmetî.*) Bak ne demiş, benim hoşuma gidiyor, ibretli şeyler:

“—Şundan ağlıyorum ki, benden sonra peygamber gönderilmiş olan bir kimsenin ümmetinden, benim ümmetinden daha fazla insan cennete

girecek; ondan ağlıyorum.” diyor.

Demek ki, kendisi peygamber olduğu için ümmetine acımış, “Ah beni dinlemediler, ah benim emrimce hareket etmediler... Bak bu benden sonra geldi, bunun ümmetinden daha çok kimse cennete girecek.” diye ağlamış. Tabii hikmetli şeyler...

Peygamber Efendimiz buyurdu ki: “Cennetin ekseriyeti Ümmet-i Muhammed’den olacak!” Yarısından çoğu, üçte ikisinden çoğu Peygamber Efendimiz’in ümmetinden olacak. Allah bizi de böyle bi-gayri-hisab cennete girenlerden eylesin...

فَلَمَّا خَلَصْتُ إِذَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ هَذَا أَبُوكَ إِبْرَاهِيمُ
فَسَلِّمْ عَلَيْهِ فَسَلَّمْتُ عَلَيْهِ فَرَدَّ السَّلَامَ فَقَالَ مَرْحَبًا
بِالْإِبْنِ الصَّالِحِ وَالنَّبِيِّ الصَّالِحِ

(*Felemmâ halastü*) Altıncı semâda Mûsâ AS’la böyle ağlaşmalı, görüşme olduktan sonra, yedinci semâda İbrâhim AS’la karşılaştı.

(*Kâle: Hâzâ ebûke ibrâhîmü fesellim aleyhi*)
Cebrâil AS:

“—Bu senin deden, baban... Bu senin ecdadından ceddin İbrâhim AS, ona selâm ver!” dedi, tanıttı Peygamber Efendimize...

(*Fesellemtü aleyhi fereddes-selâm*) Ben de İbrâhim AS’a selâm verdim, o da selâmıma karşılık verdi.

(Fekàle: Merhaben bi'l-ibni's-sàlih ve'n-nebiyyi's-sàlih!) Sonra İbrâhim AS da:

“—Ey sàlih oğul, merhaba sana! Ey sàlih peygamber merhaba sana!” dedi.

ثُمَّ رُفِعَتْ لِي سِدْرَةُ الْمُنتَهَى فَإِذَا نَبْتُهَا مِثْلُ قِلَالٍ
هَجَرَ وَإِذْ وَرَقُهَا مِثْلُ أُذَانِ الْفَيْلَةِ قَالَ هَذِهِ سِدْرَةُ
الْمُنْتَهَى

(Sümme rufiat lâ sidretü'l-müntehâ) Sonra bana perdeler kaldırıldı, Sidre-i Müntehâ gösterildi.

(Feizâ nebikuhâ mislü kılâli hecera, ve izâ verakuhâ mislü âzâni'l-fîleh) “Meyvaları hecr kabakları gibi büyük ve yaprakları da filin kulakları kadar iri olduğunu gördüm.” diyor.

“—Burası Sidre-i Müntehâ’dır.” dedi Cebrâil AS. Orada dört nehir olduğunu anlatıyor.

ثُمَّ رُفِعَ لِي الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ فَقُلْتُ يَا جِبْرِيلُ مَا
هَذَا قَالَ هَذَا الْبَيْتُ الْمَعْمُورُ فَإِذَا هُوَ يَدْخُلُهُ كُلُّ
يَوْمٍ سَبْعُونَ أَلْفَ مَلَكٍ إِذَا خَرَجُوا مِنْهُ لَمْ يَعُودُوا
إِلَيْهِ

(Sümme rufia liye'l-beytü'l-ma'mûr) Sonra Beytül-Ma'mur'u gördüğünü söylüyor Peygamber Efendimiz.

(Fekultü: Yâ cibrîlü, mâ hâzâ?) Dedim ki: “Yâ

Cebrâil, bu nedir?”

(Kàle: Hâze'l-beytü'l-ma'mûr) Cebrâil AS dedi ki: “Bu Beytü'lMa'murdur yâ Rasûlallah!”

(Feizâ hüve yedhulühû külle yevmin seb'üne elfe melekin) “Bu Beytül-Ma'mur'a her gün yetmiş bin melek girer, (izâ haracû minhu lem yeûdû ileyhi) dışarı çıktıkları zaman, bir daha bu meleklerle tekrar Beytü'l-Ma'mûr'a girmek nasib olmaz.”

Allah'ın meleklerinin çokluğuna bakın! O Beytü'l-Ma'mur yaratıldığından bugüne kadar her gün yetmiş bin melek giriyor, bir daha girmek nasib olmuyor. O Beytü'l-Ma'mur'un yeryüzüne mukabil yerinde de Kâbe-i Müşerrefe vardır. Melekler Beytü'lMa'mur'u tavaf ederler, mü'minler de Kâbe-i Müşerrefe'yi nasib olursa giderler, tavaf ederler.

f. Peygamberimiz'in Fıtratı Tercih Etmesi

ثُمَّ أُتِيَتْ بِإِنَاءٍ مِنْ خَمْرٍ وَإِنَاءٍ مِنْ لَبَنٍ وَإِنَاءٍ مِنْ
عَسَلٍ فَأَخَذْتُ اللَّبْنَ فَقَالَ هِيَ الْفِطْرَةُ الَّتِي أَنْتَ
عَلَيْهَا وَأُمَّتُكَ

(Sümme ütîtü bi-inâin) Sonra diyor ki Peygamber Efendimiz: “Bana üç tane kap getirildi; (ve inâin min hamr) içinde cennet şarabı olan bir kap, (ve inâin min leben) cennet sütü olan bir kap, (ve inâin min asel) cennet balı olan bir kap...” Yâni, “Cennet şarabı mı, cennet balı mı, cennet sütü mü?..” (Feehaztü'l-lebene)

Ben sütü aldım. (*Fekâle*) O zaman demiş ki Cebrâil AS:

(*Hiye'l-fıtratü'llletî ente aleyhâ ve ümmetüke*)
“Bu senin ve ümmetinin üzerinde bulunduğu fıtrat-ı asliyeyi sembolize ediyor.”

Demek ki biz, bizim ümmetimiz ve Peygamber Efendimiz fıtrat-ı asliye üzere yaratılmışız. Hilkatın kanunlarına, tabiatına uygun, tabii bir ümmetiz. Rasûlüllah da öyle... Olağan dışı, garib veya acaib değil, tam insanoğlunun hilkatine, fıtratına uygun bir halimiz var.

Meselâ Peygamber Efendimiz, beşerin serveri olduğu halde, meleklerden üstün olduğu halde, beşer gibi yaşamış, beşer gibi hastalanmış, iyi olmuş, yorulmuş, dinlenmiş, terlemiş, üşümüş... Ticaret yapmış, kazanmış, borca girmiş... Evlenmiş, çoluk çocuğu olmuş, çocukları vefat etmiş, acılarını görmüş...

Ümmeti kendisini kabul etmiş, kabul etmeyenler olmuş, kabul etmeyenlerin ezâsına tahammül etmiş. Kimisi taş atmış ayağını yaralamış, kimisi dişlerini kırmış; kimisi “Anam babam sana fedâ olsun ey Allah'ı Rasûlü!” demiş... İşte böyle, hayatın tabii hali ve haleti üzere bir yaşantı...

Şimdi acaba bir insan, olağanüstü hareket ederse mi Allah'ın sevgili kulu olur. Bazıları dediler ki:

“—Ben bundan sonra hiç gündüzleri yemek yemeyeceğim, her gün oruçlu olacağım!”

Bir başkası dedi ki:

“—Ben bundan sonra kadınların yanına yanaş-

mayacağım, evlenmeyeceğim, hep onlardan uzak yaşayacağım!”

Birisi de dedi ki:

“—Ben bundan sonra bütün geceleri sabahlara kadar hiç uyumayacağım, ibadet edeceğim, sevapları kazanacağım!” dedi.

Peygamber Efendimiz’e bu haber gelince buyurdu ki:

“—Ben sizin Allah’tan en çok korkanınızım ama, sizin bu düşündüğünüz gibi hareket etmiyorum, tabii hareket ediyorum. Bazı günler oruç tutuyorum, bazı günler tutmuyorum. Gecenin bir kısmında yatıyorum, bazı bölümünde kalkıp ibadet ediyorum. Evlenmişim, çoluk çocuğum var, ailem var, evim var. Benim yolumdan gidenlerin benim sünnetime uymaları lâzım! Benim sünnetime, yoluma uymayan benden değildir.” buyurdu.

Bunun kıymetini herkes anlayamaz. O zamanın insanları Peygamberimizin haline bakıp dediler ki:

مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَا كُلُّ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ
وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ

(المؤمنون: ٢٢)

(*Mâ hâzâ illâ beşerün mislüküm ye’külü mimmâ te’külûne minhü ve yeşrabü mimmâ teşrabûn*) “Bu sadece sizin gibi bir insandır; sizin yediklerinizden yiyor, sizin içtiklerinizden

içiyor.” (Mü’minûn, 23/33)

مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي
الْأَسْوَاقِ

(الفرقان:٧)

(*Mâ li-hâze’r-rasûle ye’külü’t-tâme ve yemşî fi’l-esvâk*) “Bu ne biçim peygamber; bizler gibi yemek yiyor, çarşılarda dolaşıyor.” (Furkan, 25/7) dediler.

لَوْلَا أَنْزَلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونُ مَعَهُ نَذِيرًا أَوْ يُلْقَى
إِلَيْهِ كَنْزٌ أَوْ تَكُونُ لَهُ جَنَّةٌ يَأْكُلُ مِنْهَا

(الفرقان:٧-٨)

(*Lev lâ ünzile ileyhi melekün feyekûne meahû nezîrâ*) “Ona bir melek indirilmeli, kendisiyle birlikte o da uyarıcı olmalıydı! (*Ev yülkâ ileyhi kenzün ev tekûnü lehû cennetün ye’külü minhâ*) Yahut kendisine bir hazine verilmeli veya içinden yeyip, meşakkatsizce geçimini sağlayacağı bir bahçesi olmalıydı.” (Furkan, 25/7-8) dediler.

Peygamber Efendimiz’in beşer peygamber olduğunu, fıtrat peygamberi olduğunu anlayamadılar. Bilmem siz anlayabiliyor musunuz? Yâni tabîlik içinde, Allah’ın yarattığı huylar ve hal-ler içinde Allah’a güzel ibadet etmek...

Mâdemki Allah insanı erkekli dişili yaratmış, evlenmek normal... Nikâh normal de zina

haram... Yemek yemek normal... Yemek yemek normal de, haramdan yemek yasak, aşırı yemek yasak... Uykulu yaratılmış; uyuması normal de, uykusundan fedâkârlık yapıp da, Allah'ın rızası için kalkıp abdest alıp da,

namaz kılmak sevap... Yâni kendi tabiatının yükünü hissederek, yorgunluğunu hissederek ona rağmen Allah'ın yolunda gitmeğe çalışmak, nefsinin yenerik Allah'ın sevabını kazanmağa çalışmak güzel... İşte bu güzelliği anlayabilmek lâzım!

Dünya üzerinde fıtrata en uygun olan din İslâm dinidir. Öteki dinlerin hepsi ifratta, tefritte, yanlış yoldadır.

g. Peygamber Efendimiz'e İkramlar

Sonra Peygamber Efendimiz, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni hiç bir beşere nasîb olmayacak bir şekilde, âşikâre gördü. Rabbinin huzuruna kabul olundu.

Şeş cihetten ol münezzeħ Zül-Celâl, Bî-kem ü keyf ona gösterdi cemâl.

Bu anlatış harika bir anlatış! “O altı cihetten münezzeħ olan Allah, mekândan münezzeħ olan, zamandan münezzeħ olan alemlerin Rabbi; yukarıda, aşağıda, önde, arkada, sağda, solda denilmesi, mekân izâfe edilmesi câiz olmayan alemlerin Rabbi, keyfiyetsiz, kemiyetsiz nasıl gösterdiyse, kuluna kendi cemâlini gösterdi.”

Bî-hurûf u lafz u savt ol pâdişah, Mustafâ'ya söyledi bî-iştibah.

Harfler olmadan, ses olmadan, kelime olmadan,

o alemlerin Rabbi Peygamber Efendimiz'le şeksiz şüphesiz konuştu ama, benim benimle konuştuğun, benim sizinle konuştuğum tarzda değil... Anlaşılmaz bir şekilde, tatmayanın bilmeyeceği bir şekilde görüştü, konuştu.

Adem AS'ın sıfatı *Safiyyu'llah*'tır, Peygamber Efendimiz'in de sıfatı *Safiyyu'llah*'tır. Çünkü *safî* demek, süzme demek; süzölmüş, ıstıfâ edilmiş demek... Adem AS'ı Allah-u Teâlâ Hazretleri evvelki mahlûkattan ıstıfâ edip çamurdan yarattı, Adem *Safiyyu'llah* oldu. Peygamber Efendimiz'i de peygamberlerin içinden süzüp, seçip, safî kılıp, peygamberlerin serveri eyledi.

Nuh AS'ı tufandan korudu, Peygamber Efendimiz'i de her çeşit sıkıntılardan korudu; Peygamber Efendimiz de *Neciyyu'llah*'tır.

Mûsâ AS ile Tur Dağı'nda vahy etti, konuşma oldu, Mûsâ *Kelîmu'llah*'tır. Peygamber Efendimiz'e de *Kelîmu'llah* şerefi nasib oldu, hem de yüz yüze, mekândan münezzeh olarak alemlerin Rabbi sessiz, kelimesiz, harfsiz konuştu. Konuşmanın en güzeliyle, yüz yüze, müşâhede halinde konuştu, *Kelîmu'llah*'tır Peygamber Efendimiz.

Allah-u Teâlâ Hazretleri, İbrâhim AS'ı Halîlu'llah seçti, kendisinin samîmî dostu kıldı. Peygamber Efendimiz de *Halîlu'llah*'tır. Bir de *Habîbu'llah* kıldı, sevgili peygamber kıldı.

Bütün peygamberlere tek tek, ayrı ayrı bahş ettiği ikrâmâtının hepsini, toptan Peygamber SAS Efendimiz'e ihsân eyledi.

h. Beş Vakit Namazın Farz Oluşu

ثُمَّ فَرَضَ عَلَيَّ خَمْسُونَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ

(Sümme furida aleyye hamsûne salâten külle yevm) “Böyle görüşmelerden sonra Allah-u Teâlâ Hazretleri, elli vakit namaz kılmayı Efendimiz’e emreyledi”.

Bu beş vakit namaz kılmak Mi’rac gecesinin yâdigârıdır, o zaman Allah’ın Peygamberine emri ve farzıdır. Bildiğiniz muamele ki, bu huzura kabul olunduktan sonra Peygamber SAS Efendimiz dönerken, altıncı semâda Mûsâ AS’a uğradı.

فَرَجَعْتُ فَمَرَرْتُ عَلَى مُوسَى فَقَالَ بِمِ أَمَرْتُ قُلْتُ
أَمَرْتُ بِخَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا
تَسْتَطِيعُ خَمْسِينَ صَلَاةً كُلَّ يَوْمٍ وَإِنِّي وَاللَّهِ قَدْ
جَرَّبْتُ النَّاسَ قَبْلَكَ وَعَالَجْتُ بَنِي إِسْرَائِيلَ
أَشَدَّ الْمُعَالَجَةِ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَلْهُ التَّخْفِيفَ
لِأُمَّتِكَ

(Fereca’tü, femerartü alâ mûsâ) “Sonra döndüm, gelirken Mûsâ AS’a uğradım.”

(Fekâle: Bime ümirte?) Mûsâ AS dedi ki: “Ne emrolundu sana yâ Muhammed? Huzura girdin, çıktın; ne emretti sana Allah?” diye sordu.

(Kultü: Ümirtü bi-hamsîne salâten külle yevmin) “Her gün elli vakit namaz kılmakla emrolundum yâ Mûsâ!” diye cevap verdim.

(Kâle) Mûsâ AS dedi ki: (Inne ümmeteke lâ testatîu hamsîne salâten külle yevmin) “Senin ümmetin günde elli vakit namaz kılmaya güç yetiremez yâ Muhammed!

(Ve innî va’llâhi kad cerrabtü’n-nâse kableke) Vallâhi ben senden önce aralarında yaşadım, denedim; biliyorum ben bu insanların halini, huyunu... (Ve âlectü benî isrâîle eşedde’lmuâleceh) Ve benî İsrâil’i yola getirmek için senden daha fazla çareler, ilaçlar aradım.” Has müslüman olsunlar diye onlar için çok çalıştım çareler yaptım, yâni çok yollardan onları islâh etmeye çalıştım, ben bu insanları tanıyorum. Mümkün değil, yapamazlar bu elli vakit namazı...

(Ferci’ ilâ rabbike fes’el hü’t-tahfîfe li-ümmetike) “Rabbine geri dön ve bu ibadetin miktarını hafifletmesini söyle!” dedi.

فَرَجَعْتُ فَوَضَعُ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَىٰ مُوسَىٰ
فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعُ عَنِّي عَشْرًا فَرَجَعْتُ إِلَىٰ
مُوسَىٰ فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعُ عَنِّي عَشْرًا
فَرَجَعْتُ إِلَىٰ مُوسَىٰ فَقَالَ مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ فَوَضَعُ
عَنِّي عَشْرًا فَأَمِرْتُ بِعَشْرِ صَلَوَاتٍ كُلِّ يَوْمٍ فَقَالَ

مِثْلَهُ فَرَجَعْتُ

(*Feraca'tü fevedaa annî aşren*) Ben de Rabbime döndüm, ‘Yâ Rabbi, böyle söylüyor Mûsâ AS, azalt elli vakti...” dedim. O indirdi, kırk vakit oldu. (*Feraca'tü ilâ mûsâ fekàle mislehû*) Tekrar geri dönmeğe giriştim ama, Mûsâ AS yine:

“—Buna da güç yetiremezler, git daha azaltmasını iste!” dedi.

(*Feraca'tü fevedaa annî aşren*) Yine Rabbime geri dönüp, müracaat ettim; on daha indirdi, yâni otuz vakit oldu. (*Feraca'tü ilâ mûsâ fekàle mislehû*) Dönüşte Mûsâ AS ile tekrar karşılaşıncı, yine yapamazlar dedi, eski sözleri gibi tekrar etti.

(*Feraca'tü fevedaa annî aşren*) Tekrar döndüm Rabbime, tekrar on daha indirdi, kaldı yirmi... (*Feraca'tü ilâ mûsâ fekàle mislehû*) Dönüşte Mûsâ AS ile tekrar karşılaşıncı, yine yapamazlar dedi, eski sözleri gibi tekrar etti.

(*Feraca'tü feümirtü bi-aşri salevâtin külle yevmin*) Tekrar döndüm Rabbime, nihayet on salât kaldı. (*Feraca'tü fekàle mislehû*) Mûsâ AS ona da itiraz edip, “Git azaltmasını iste!” deyince; (*feraca'tü*) tekrar döndüm Rabbime, dilek diledim, istedim ki azaltsın.

فَأْمَرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ كُلَّ يَوْمٍ فَرَجَعْتُ إِلَى
مُوسَى فَقَالَ بِمِ أَمْرَتِ قُلْتُ أَمْرْتُ بِخَمْسِ صَلَوَاتٍ

كُلَّ يَوْمٍ قَالَ إِنَّ أُمَّتَكَ لَا تَسْتَطِيعُ خَمْسَ صَلَوَاتٍ
كُلَّ يَوْمٍ فَارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَلُهُ التَّخْفِيفَ لِأُمَّتِكَ

(*Feümirtü bi-hamsi salevâtin külle yevmin*) Allah-u Teâlâ Hazretleri her gün beş vakit namazı emretti. (*Feraca'tü ilâ mûsâ*) Mûsâ AS'a tekrar geri dönünce, (*Fekàle: Bime ümirte?*) Mûsâ AS sordu: “Ne oldu sonuç, ne emretti Rabbin?” deyince;

(*Kültü: Ümirtü bi-hamsi salevâtin külle yevmin*) “Günde beş vakit namaz kılmakla emrolundum yâ Mûsâ” dedim.

(*Kàle*) O zaman Mûsâ AS yine: (*Inne ümmeteke lâ testatîu hamse salevâtin külle yevmin*) “Senin ümmetin günde beş vakit namaz kılmaya da güç yetiremez. (*Ferci' ilâ rabbike fes'elhü'ttahfîfe li-ümmetik.*) Dön de Allah daha hafifletsin, bu beşi de indirsin ümmetin için.” dedi.

قُلْتُ سَأَلْتُ رَبِّي حَتَّى اسْتَحْيَيْتُ مِنْهُ وَلَكِنْ
أَرْضَى وَأَسْلَمُ

(*Kültü*) O zaman Peygamber Efendimiz o zaman buyurmuş ki:

(*Seeltü rabbî hattestahyeytü minhü*) “Ben Rabbimden çok istedim ki, şimdi utandım artık... Tekrar gidip de daha da azalt demeğe utanıyorum. (*Velâkin erdâ ve üsellim*) Bu beş vakte razıyım, yâni bunu kabul ediyorum.” dedi Peygamber Efendimiz.

فَلَمَّا جَاوَزْتُ نَادَانِي مُنَادٍ: أَمْضَيْتُ فَرِيضَتِي

(وَخَفَّفْتُ عَنْ عِبَادِي! (خ.م. عن مالك بن صعصعة

(*Felemmâ câveztü*) Mûsâ AS'ı da geçip artık dönüşe geçtiğim sırada, geçince; (*nâdânî münâdin*) arkamdan bir ses işittim, bir nidâ geldi ki:

(*Emdaytü farîdatî, ve haffeftü an ibâdî*) “Farzımı yerine getirttim, emrimi tutturdum, kullarımdan da yükün fazlalığını kaldırdım!” diye bir ses duydum.” buyuruyor Peygamber SAS Efendimiz.

Yâni, Allah-u Teâlâ Hazretleri buyuruyor ki:

“—Emrim emirdir; elli vakit emretmişim, elli vakit tamamdır.

Kullarımdan yükü hafiflete hafiflete beş vakte indirdim ama, elli vaktin sevabını vereceğim!”

Süleyman Çelebi de, bu hadisleri okumuş mübarek, nur içinde yatsın... Çok zarif insan, çok seviyorum, Allah razı olsun... Ne diyor:

Sıdk ile beş vakit olundukça edâ, Elli vaktin ecrin eyler Hak atâ.

“Kim beş vakit namazı ihlâs ile kılsa, Allah ona elli vaktin sevabını verir, ihsân eder.” diyor. Bu hadis-i şerife de uyuyor. Peygamber Efendimiz bir hadis-i şerifinde buyurmuş ki, aziz ve muhterem ve sevgili kardeşlerim:²

² Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.670, *Savm* 36/2, no:1795; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.I, s.148, no:343; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.525, no:1638; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.234, no:7194; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1046; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.I, s.290, no:950; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.X, s.353, no:5947; Dârimî,

الْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا

(خ. د. ه. حم. عن أبي هريرة؛ خ. م. ن. حب. عن ابن عمرو)

(*El-hasetü bi-aşri emsâlihâ*) “Yapılan iyiliğin mükâfatı en aşağı on mislidir.”

Beş vakit kılıyorsun, bire on verirse beşe ne oluyor, elli ediyor. İşte oradan da anlaşılıyor ki, nerden baksak iş ortaya çıkıyor ki, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin üzerimizdeki lütfu çok... Ve bu namaz, muhterem kardeşlerim, bizim için çok şerefli bir ibadet...

Sünen, c.V, s.148, no:21353; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.130, no:1762; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.164, no:2676; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.399, no:7973; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.325, no:665; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.345; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VI, s.273; Ebû Hüreyre RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.697, *Savm* 36/55, no:1875; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.812, *Savm* 13/39, no:1159; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.210, no:2391; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.64, no:352; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.IV, s.156, no:3859; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.128, no:2700; Taberânî, *Müsnedü's-Şâmiyyîn*, c.IV, s.172, no:3032; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.380, no:773; Abdullah ibn-i Amr RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.24, *İman* 2/30, no:41; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.419, no:1046; Abd ibn-i Humejd, *Müsned*, c.I, s.297, no:957; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Tirmizî, *Sünen*, c.V, s.175, no:2910; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.195, no:1690; Hâkim, *Müstedrek*, c.III, s.297, no:5153; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.405, no:2763; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.31, no:227; Ebû Ubeyde ibni'l-Cerrah RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.V, s.148, no:21353; Hâkim, *Müstedrek*, c.IV, s.269, no:7605; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.265; Ebû Zerri'l-Gıfârî RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl c.I, s.69, no:265; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.II, s.319, no:1359-1362.

الصَّلَاةُ مِعْرَاجُ الْمُؤْمِنِ

(*Es-salâtü mi'râcü'l-mü'min*) “Namaz mü'minin Mi'racıdır.”

Heves ediyoruz, zevkle dinliyoruz. Gözümüzün önüne ne sahneler geliyor, ne nurlu haller düşünüyoruz ki, Peygamber SAS Efendimiz yedi kat semâyı geçip, Arş'ı, Kürsü'yü geçip, meleklerin “Daha öteye gitsem yanardım!” deyip durakladıkları yerlerden ötelere varıp, yetmiş bin hicab ref olup, Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin huzuruna kabul ediliyor; konuşuyor, nidâ ediyor, ümmetini diliyor, dualar ediyor.

Allah bize günde beş defa bu Mi'rac'ı nasib etmiş ve kendisi davet ediyor. Minarelerden:

“—*Hayye ale's-salâh! Hayye ale'l-felâh!..* Allah'ın bu davetine gelin!” diye nidâ oluyor.

Bu beş vakit namazın kıymetini müslümanların bilmesi lâzım! Aşk ile, şevk ile davete icabet etmesi lâzım! Huzur-u Rabbi'l- İzzet'e namazla çıkması lâzım, divana durup dua etmesi lâzım!

İnsana senede bir defa Mi'rac kandili nasib oluyor amma, günde beş defa mü'minin Mi'râcının namaz olduğunu hiç unutmayın! Namazı bundan sonra, böyle aşk ile şevk ile kılmaya gayret edin!

Bu hadis-i şerif Buhârî ve Müslim'de, Mâlik ibn-i Sa'saa'dan rivayet edilmiştir. Çok rivayetler var, çok detayları var, sabaha kadar anlatabiliriz. Müşteri olursa biz de satarız, metâmımız var.

Bezîrgânım metâm çok, Alana satmağa geldim!

Hepsi sahihtir ve hepsinin nice nice sırları vardır.

Allah namazın kadrini, kıymetini anlamayı, onun Mi'rac olduğunu sezmeyi, o Mi'racı her gün o zevk ile, şevk ile kılmayı cümlemize nasib eylesin...

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN
19. 01. 1993 - Özelif / ANKARA

[Bütün MÜBAREK GÜN VE GECELER
sohbetlerine PDF olarak
ulaşmak için tıklayınız.](#)

SERVER
KÜRSÜ